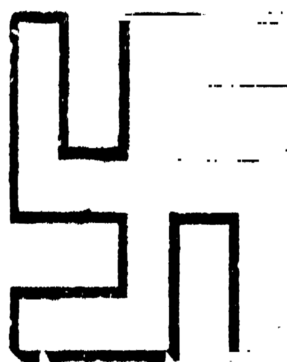
शास्त्रविशारद-जैनाचार्य श्रीविजयधर्मसूरि गुरुभ्यो नमः

જૈન

શારદા પૂજન વિધિ.

સંશોધક.

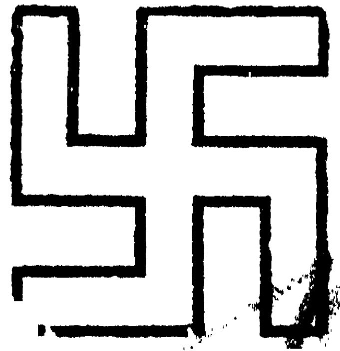
મુનિરાજ શ્રીપ્રભાકર વિજયજી

વીર સં. ૨૪૫૩. ધર્મ સં. ૬.

शास्त्रविशारद-जैनाचार्य श्रीविजयधर्मसूरि गुरुभ्यो नमः

જૈન

શારદા પૂજન વિધિ.

સંશોધક.

મુનિરાજ શ્રીપ્રભાકર વિજયજી

વીર સં. ૨૪૫૩. ધર્મ સં. ૬.

બે બોલ.

આપણી જન કોમ મોટે ભાગે વેપારી હોવાથી દરેક જન બંધુઓ શારદા પૂજન કરે તે સ્વાભાવિક છે. પરંતુ ઘણા જૈન બંધુઓ જૈન શારદા પૂજન વિધિથી અજ્ઞાત હોવાને લીધે પરાવલંબી થઇ અન્ય વિધિ પ્રમાણે શારદા પૂજન કરે છે તે જૈનત્વ નષ્ટ કરે છે, તે માટે જૈન બંધુઓ જૈન વિધિ પ્રમાણે સ્વતંત્ર પણે શારદા પૂજન કરી શકે તે ઉદ્દેશથી આ વિધિ પ્રસિદ્ધ કરેલ છે, મને આશા છે કે જૈન બંધુઓ તેનો લાભ લઇ તે દ્વારા વીતરાગ દેવની આરાધના કરશે.

પ્રકાશક.

બેડા નિવાસી સ્વર્ગીય શા. દરઘાજી મેઘાજી તરફથી ૫૦૦ કોપી ભેટ.

આ પુસ્તક મુંબઈ નં. ૩, ચોપાટી રોડ, લેડી નોર્થ કોટ હિન્દુ ઓર્ફનેજ કે. એન. સેલર, પ્રેસમાં જાદવજી પીતાંબર ઠક્કરે છાપ્યું છે અને શા. ચંદ્રકાન્ત સુતરીયાએ પોસ્ટ નં. ૧૪, મુળજી હરિદાસ બીલ્ડીંગ, મુંબઇમાંથી પ્રગટ કર્યું છે.

જૈન
શારદાપૂજનવિધિ.

જૈનવિધિથી જે કરે પૂજન મન ધરંત ।
લાભ સવાયો તેહુથી ગૃહનિશદીન રહંત ॥
લક્ષ્મી આવેતે ઘરે મહાવીર નામ ધરંત ।
ગૌતમ નામસ્મરણુથી મન પ્રભાકર રહંત ॥

શુભ મુહૂર્તે (સારા ચોઘડીએ) પ્રથમ ચોપડા શુભ બાજોઠ ઉપર પૂર્વ અગર ઉત્તર દિશા તરફ સ્થાપવો, પડખે ઘીનો દીપક તથા ધૂપ રાખવો. પૂજા કરનારે પોતાના જમણા હાથે નાડાછડી બાંધવી અને પછી મનોહર લેખણ લઈ નીચે લખ્યા મુજબ નવા ચોપડાઓમાં લખવું.

"શ્રી પરમાત્મને નમઃ, શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ, શ્રી સરસ્વત્યૈ નમઃ, શ્રી ગૌતમસ્વામીની લબ્ધિ હોજો. શ્રી કેશરીઆજીનો ભંડાર ભરપૂર હોજો, શ્રી ભરત ચક્રવર્તીની રિદ્ધિ હોજો. શ્રી બાહુબલિનું બળ હોજો શ્રી અભયકુમારની બુધ્ધ હોજો; શ્રી કયવન્ના શેઠનું સૌભાગ્ય હોજો, શ્રી ધન્નાશાલીભદ્રની સંપત્તિ હોજો"

આટલું લખ્યા પછી નવી શાલ, મહીનો, તિથી, વાર, તારીખ વિગેરે લખવું. બાદ તેની નીચે એકથી નવ સુધી પાછળ બતાવ્યા મુજબ 'શ્રી' ની હેરી એટલે શિખર આકારે કરવી.

શ્રી

શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી

ચોપડો સાંકડો હોય તો સાત કે પાંચ 'શ્રી' કરવી. ત્યાર પછી તેની નીચે સ્વસ્તિક (સાથીઓ) કંકુથી કરવો અને સ્વસ્તિક ઉપર અખંડ નાગરવેલનું પાન મુકવું. અને તે ઉપર સોપારી, એલચી, લવીંગ, રૂપાનાણું વિગેરે મૂકવું. પછી ચોપડાને ફરતી જળધારા દઈને વાસક્ષેપ, અક્ષત અને પુષ્પની કુસુમાંજલી હાથમાં લઇ નીચેના શ્લોક બોલી ચોપડા ઉપર તે કુસુમાંજલી ક્ષેપવી.

મંગલં ભગવાન્ વીરો, મંગલં ગૌતમપ્રભુ:,
મંગલં સ્થુલિભદ્રાદ્યા: જૈનો ધર્મોઽસ્તુ મંગલમ્ ॥૧॥

॥ અથ શ્રી મંત્ર સ્તવન પ્રારંભ: ॥

સ્વશ્રીયં શ્રીમદર્હંત: સિધ્ધા: સિધ્ધિપુરી પદમ્ ॥
આચાર્યા; પંચધાચારં, વાચકા વાચનાં વરામ્ ॥ ૧ ॥

આધવ: સિધ્ધિસાહાય્યં, વિતન્વન્તુ વિવેકીનાં ॥
મંગલાનાં ચ સર્વેષા–માદ્યં ભવતિ મંગલમ્ ॥ ૨ ॥

અર્હમિત્યક્ષરં માયા–બીજં ચ પ્રણવાક્ષરં ॥
એનં નાનાસ્વરૂપં ચ, ધ્યેયં ધ્યાયન્તિ યોગિનઃ ॥ ૩ ॥

હૃત્પદ્મષોડશદલ–સ્થાપિતં ષોડશાક્ષરં ॥
પરમેષ્ટિસ્તુતેર્બીજં, ધ્યાયેદક્ષરદં મુદા ॥ ૪ ॥

મંત્રાણામાદિમં મંત્રં, તંત્રં વિઘ્નૌઘનિગ્રહે ॥
યે સ્મરંતિ સદૈવૈનં, તે ભવંતિ જિનપ્રભાઃ ॥ ૫ ॥

ત્યાર પછી નીચે લખેલ મંત્ર બોલતા જવું અને દરેક દ્રવ્યથી શારદાપૂજન કરતા જવું.

મંત્ર—ૐ હ્રીં શ્રીં ભગવત્યૈ, કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપાયૈ, લોકાલોક પ્રકાશિકાયૈ સરસ્વત્યૈ. જલંસમર્પયામિસ્વાહા.ઇતિ જલ પૂજા.

એવી રીતે મંત્ર બોલતા જવું, અને 'જલં સમર્પયામિ'ને બદલે જે દ્રવ્યની પૂજા અનુક્રમે આવતી જાય તે દ્રવ્યં સમર્પયામિ એમ બોલતા જવું.

(૧) જલ પૂજા (૨) ચંદન (૩) પુષ્પ (૪) ધૂપ (૫) દીપ (૬) અક્ષત (૭) નૈવેદ્ય (૮) ફલ, એમ આઠ દ્રવ્યથી પૂજા કર્યા પછી બે હાથ જોડી નીચેનું સ્તોત્ર બોલવું અથવા સાંભળવું.

(૧) જલપૂજા એટલે સૂક્ષ્મ છાંટણા અથવા ફરતી ધારા દેવી. (૨) ચંદન પૂજામાં શુદ્ધ કેશરયુક્ત સુખડ અથવા એકલું સુખડ વાપરવું.

॥ અથ શ્રી શારદા સ્તવન પ્રારંભઃ ॥

વાગ્દેવતે ભક્તિમતાં સ્વશક્તિકલા પવિત્રાસિતવિગ્રહા મે ॥
બોધં વિશુદ્ધં ભવતી વિધત્તાં કલાપવિત્રા સિતવિગ્રહા મે ॥ ૧ ॥
અંકપ્રવીણા કલહંસપત્રા કૃતસ્મરેણાનમતા નિહંતુ ॥
અંકપ્રવીણા કલહંસપત્રા સરસ્વતી શશ્વદકો હતાહં ॥ ૨ ॥
બ્રાહ્મી વિજેષ્ટ વિનિદ્રકુંદપ્રભાવદાતા ધનગર્જિતસ્ય ॥
સ્વરેણ જૈત્રી ઋતુનાં સ્વકીય પ્રભાવદાતા ધનગર્જિતસ્ય ॥ ૩ ॥
મુક્તાક્ષમાલા લસદૌષધીશાડશ્રુજ્વલા ભાતિ કરે ત્વદીયે ॥
મુક્તાક્ષમાલા લસદૌષધીશા વાં પ્રેક્ષ્ય ભેજે મુનયોડપિ હર્ષમ્ ॥ ૪ ॥
જ્ઞાનં પ્રદાતું પ્રવણા મમાતિશયાલુનાનાં ભવપાતકાનિ ॥
ત્વ નેમુષાં ભારતિ પુંડરીકશયાલુનાનાં ભવપાતકાનિ ॥ ૫ ॥
પ્રૌઢપ્રભાવા સમપુસ્તકેન ધ્યાતાસિ યેનાં વિવિરાજહસ્તા ॥
પ્રૌઢપ્રભાવા સમપુસ્તકેન વિદ્યાસુધા પૂરમદૂરદુઃખાઃ ॥ ૬ ॥
તુભ્યં પ્રણામઃ ક્રિયતે મયેન મરાલવેન પ્રમદેન ગાત ॥
અતિપ્રતાપૈ ભૂવિ તસ્ય નમ્રમરાલયેન પ્રમદેન વાતઃ ॥ ૭ ॥
રૂચ્યારવિંદભ્રમદ કરોતિ વેલં યદિયોર્ચતિ તેંડધ્રિયુગ્મં ॥
રૂચ્યારવિંદભ્રમદં કરોતિ સ સ્વસ્ય ગોષ્ઠીં વિદુષાં પ્રવિશ્ય ॥ ૮ ॥
પાદપ્રસાદાત્તવ રૂપસંપત લેખાભિરામોદિત માનવેશઃ ॥
ભવેન્નરઃ સૂક્તિભિરેવ ચિત્રાલેખાભિરામોદિત માનવેશઃ ॥ ૯ ॥
સિતાંશુકાં તે નયનાભિરામ મૂર્તિં સમરાધ્ય ભવેન્ મનુષ્ય ॥
સિતાંશુકાં તે નયનાભિરામાંધકારસૂર્ય ક્ષિતિપાવતંસ ॥ ૧૦ ॥
યેન સ્થિતં ત્વામમુ સર્વતિર્થ્યૈઃ સભાજિતામાનતમસ્તકેન ॥
દુર્વાદિનાં નિર્દલિતં નરેંદ્ર–સભાજિતામાનતમસ્તકેન ॥ ૧૧ ॥

સર્વજ્ઞવકત્રવરતામસમંકલીના માલીંગતી પ્રણયમંથરયા દૃશૈવ ॥
સર્વજ્ઞકવત્રવરત્રામસમંકલીના પ્રીણાતુવિશ્રુત યશા શ્રુત દેવતા નઃ ॥૧૨॥
કૃષ્ણસ્તુતિનિવિડભક્તિજડપૃકતૈર્ગુફૈગિરામતિગિરામધિદેવતા સા ॥
આલોડનુકંપ્યઇતિરોપયતું પ્રસાદસ્મેરાદશંમયિજિનપ્રભસૂરિવર્ણ્યાં ॥૧૩॥

ત્યાર પછી આરાત્રિક (આરતી) ઉતારવી અને પછી નીચે પ્રમાણે ગૌતમાષ્ટક બોલી દાન આપવું.

શ્રીઇંદ્રભૂતિ વસુભૂતિપુત્રં, પૃથ્વીભવં ગૌતમગોત્રરત્નં ॥
સ્તુવંતિ દેવાસુરમાનવેંદ્રાઃ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૧ ॥
શ્રી વર્દ્ધમાનાત્ ત્રિપદીમવાપ્ય, મુહૂર્ત્ત માત્રેણ કૃતાનિ યેન ॥
અંગાનિ પૂર્વાણિ ચતુર્દશાપિ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૨ ॥
શ્રી વીરનાથેન પુરા પ્રણિતં, મંત્રં મહાનંદસુખાય યસ્ય ॥
ધ્યાયંત્યમી સૂરિવરાઃ સમગ્રાઃ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૩ ॥
યસ્યાભિધાનં મુનયોડપિ સર્વે, ગૃહ્ણન્તિ ભિક્ષા ભ્રમણસ્ય કાલે ॥
મિષ્ટાન્નપાનાંબર પૂર્ણકામાઃ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૪ ॥
અષ્ટાપદાદ્રૌ ગગને સ્વશકત્યા, યયૌ જિનાનાં પદવંદનાય ॥
નિશમ્ય તીર્થાતિશયં સુરેભ્યઃ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૫ ॥
ત્રિપંચસંખ્યાશતતાપસાનાં, તપઃકૃશાનામ પુનર્ભવાય ॥
અક્ષીણલબ્ધ્યા પરમાન્નદાતા, સ ગૌતમો યચ્છતિ વાંછિતં મે ॥ ૬ ॥
સદક્ષિણં ભોજનમેવ દેય. સાધર્મિકં સંઘસપર્યયેતિ ॥
કૈવલ્યવસ્ત્રં પ્રદદૌ મુનીનાં, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૭ ॥
શિવં ગતે ભર્તરિ વીરનાથે, યુગપ્રધાનં ત્વમિહૈવ મત્વા ॥
પટ્ટાભિષેકો વિદધે સુરેંદ્રૈઃ, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૮ ॥

ત્રૈલોક્યબીજં પરમેષ્ઠિબીજં સંજ્ઞાપ્રબીજં જિનરાજબીજં ॥
યન્નામ ચોક્તં વિદધાતિ સિદ્ધિં, સ ગૌતમો યચ્છતુ વાંછિતં મે ॥ ૯ ॥
શ્રી ગૌતમસ્યાષ્ટકમાદરેણ, પ્રબોધકાલે મુનિપુંગવા યે ॥
પઠંતિ તે સૂરિપદં; સદૈવા-નંદં લભંતે સુતરાં ક્રમેણ ॥ ૧૦ ॥

અથવા નીચે પ્રમાણે કહેવું:—

અથ દિવાળી પૂજન.

અંગુઠે અમૃત વસે, લબ્ધિ તણો ભંડાર,
તે ગુરૂ ગૌતમ સમરીએ, વાંછીત ફળ દાતાર ૧
પ્રભુવચને ત્રિપદી લહી, સૂત્ર રચે તેણીવાર,
ચઉદે પૂર્વમાં રચે, લોકાલોક વિચાર. ૨
ભગવતી સૂત્રે કર નમો, બંભી લીપી જયકાર,
લોક લોકોત્તર સુખ ભણી, ભાષા લીપી અઢાર. ૩
વીરપ્રભુ સુખીયા થયા, દીવાળી દિન સાર,
અંતર મુહૂર્ત તતક્ષણે, સુખીયો સહુ સંસાર. ૪
કેવળજ્ઞાન લહે તદા, શ્રી ગૌતમ ગણધાર,
સુરનર હરખ ધરી પ્રભુ, કરે અભિષેક ઉદાર. ૫
સુરનર પરષદા આગળે, ભાષે શ્રીશ્રુત નાણ,
નાણ થકી જગ જાણીએ, દ્રવ્યાદિક ચૌઠાણ. ૬
તે શ્રુતજ્ઞાનને પૂજીએ, દીપ ધૂપ મનોહાર,
વીર આગમ અવિચળ રહો, વરસ એકવીશ હજાર. ૭

ઇતિ શ્રી શારદા પૂજન વિધિ સંપૂર્ણ.

——:o:——

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ.

ઢાળ પહેલી.

વિર જિણેસર ચરણકમલ કમલા કયવાસો પણમવિ પભણિસુ સામિ સાલ ગોયમગુરૂ રાસો; મણુ તણું વયણુ એકંત કરવિ નિસુણો ભો ભવિઆ, જિમ નિવસે તુમ દેહગેહ ગુણગણુ ગહગહિઆં ૧. જંબુદીવ સિરિભર હખિત્ત ખોણીતલમંડણુ, મગધદેસ સેણીય નરેસ રીઉદલબલખંડણ; ધણુવર ગુબ્બર નામ ગામ જહિં ગુણગણુ-સજ્જા, વિપ્પ વસે વસુભૂઇ તથ્થ તસુ પુહવી ભજ્જા. ૨. તાણુ પુત્ત સિરિઇંદભૂઇ ભૂવલય પસિધ્ધો, ચઉદહ વિજ્જા વિવાહ રૂવ નારિ રસ વિધ્ધો; (લુધ્ધા) વિનય વિવેક વિચાર સાર ગુણગણહ મનોહર, સાત હાથ સુપ્રમાણુ દેહ રૂપે રંભાવર. ૩. નયણુ વયણુ કર ચરણુ જિણવિ પંકજ જળે પાડિઅ, તેજે તારા ચંદ સુર આકાશે ભમાડિઅ; રૂવે મયણુ અનંગ કરવિ મેલ્હિઓ નિરધાડિઅ. ધિરમેં મેરૂ ગંભીર સિંધુ ચંગિમ ચયચાડિઅ. ૪. પેખવિ નિરૂવમ રૂવ જાસ જણુ જંપે કિંચિઅ, એકાકી કલિભીતે ઇથ્થ ગુણ મેહલ્યા સંચિઅ; અહવા નિશ્ચે પુવ્યજમ્મે જિણવર ઇણે અંચિઅ, રંભા પઉમાં ગૌરિ ગંગ રતિ હા વિધિ વંચિઅ. ૫. નહિ બુધ નહિ ગુરૂ કવિ ન કોઇ જસુ આગળ રહિઓ; પંચસયાં ગુણપાત્ર છાત્ર હીંડે પરિવરિઓ; કરે નિરંતર યજ્ઞકર્મ મિથ્યામતિ મોહિઅ, ઇણે છલિ હોસે ચરણુ નાણુ દંસણહ વિસોહિઅ. ૬.

વસ્તુ—જંબુદીવહ જંબુદીવહ, ભરહવાસંમિ, ભૂમિતળમંડણુ

મગધદેશ. સેણીયનરેસર, વર ગુબ્બર ગામ તિહાં વિપ્પ વસે વસુભૂય સુંદર: તસુ ભજ્જા પુહવી, ભયલ ગુણગણ રૂવનિહાણ: તાણ પુત્ત વિજ્જાનિલો, ગોયમ અતિહિ સુજાણ. ૭.

ભાષા, (ઢાલબીજી).

ચરમ જિણેસર કેવળનાણી, ચઉવિહ સંઘ પઈઠ્ઠા જાણી, પાવાપુર સામી સંપતો, ચઉવિહ દેવ નિકાયહિ જુત્તો. ૮. દેવે સમવસરણ તિહાં કીજે, જિણ દીઠે મિથ્યામતિ ખીજે ત્રિભુવનગુરૂ સિંહાસણે બેઠા, તતખીણ મોહ દિગંતે પઈઠા. ૯. ક્રોધ માન માયા મદપૂરા, જાએ નાઠા જિમદિન ચૌરા; દેવદુંદુભિ આકાશે વાજે, ધર્મ નરેસર આવ્યા ગાજે. ૧૦. કુસુમ વૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા, ચઉસઠ ઇંદ્રજ માગે સેવા; ચામર છત્ર શિરોવરિ સોહે, રૂપે જીણવર જગ સંમોહે (રાહુ મોહે) ૧૧ ઉપસમ રસભરભરિ વરસંતા, યોજન-વાણિ વખાણ કરતાં; જાણિઅ વર્ધમાન જિન પાયા, સુરનર કિંનર આવે રાયા. ૧૨. કાંતિસમૂહે ઝલઝલકંતા, ગયણ વિમાણે રણરણકંતા; પેખવિ ઇદભુઈ મન ચિંતે, સુર આવે અમ્હ યજ્ઞ હોવંતે. ૧૩ તીર તરંડક જિમ તે વહતા, સમવસરણ પહુતા ગહગહતા; તો અભિમાને ગોયમ જંપે. તિણે અવસરે કોપે તણું કંપે ૧૪. મૂઢા લોક અજાણ્યો બોલે. સુર જાણતા ઇમ કાંઈ ડોલે: મૃ (જ) આગળ કો જાણ ભણીજે, મેરૂ અવર કિમ ઓપમ દીજે. ૧૫.

વસ્તુ—વીર જિણવર વીર જિણવર, નાણસંપન્ન, પાવાપુરિ સુરમહિઅ પત્તનાહ સંસારતારણ, તિહિં દેવે નિમ્મવિઅ સમોસરણ

બહુ સુખકારણ, જિણવર જગઉજ્જોઅ અકર, તેજેકરી દિણકાર; સિંહાસણે સામી ઠવ્યો, હુઓ સુજયજયકાર. ૧૬,

ભાષા, ઢાળ (ત્રીજી),

તવ ચડિઓ ઘણમાણગજે, ઇંદભુઇ ભુદેવતો; હુંકારો કરી સંચરિઅ, કવણસુ જિણવર દેવતો. ૧૭. યોજન ભુમિ સમોસરણ. પેખે પ્રથમારંભ તો, દહદિસિ દેખે વિવિધ વસુ આવંતિ સુરરંભતો. ૧૮. મણિમય તોરણ દંડ ધજ, કોસીસે નવ ઘાટ તો; વયરવિવર્જિત જંતુગણ. પ્રાતિહારજ આઠ તો. ૧૯ સુર નર કિંનર અસુર વર, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી રાય તો; ચિત્તે ચમક્કિય ચિંતવે એ, સેવંતા પ્રભુ-પાય તો. ૨૦ સહસકિરણ સમવીરજિણ. પેખવે રૂપ વિશાલ તો, એહ અસંભમ (વ) સંભવે એ, સાચો એ ઇંદ્રજાળ તો ૨૧. તવ બોલાવે ત્રિજગગુરૂ, ઇંદભુઇ નામેણ તો; શ્રીમુખે સંસય સામિ સવે, ફેડે વેદપએણ તો. ૨૨. માન મેલ્હી મદ ઠેલી કરી, ભકિતએ નામે શીષ તો, પંચસયાંશું વ્રત લીઓ એ, ગોયમ પહેલો સીસ તો. ૨૩. બંધવ સંજમ સુણવિ કરી, અગ્નિભુઇ આવેય તો. નામ લઇ અભ્યયાસ કરે, તે પણ પ્રતિબોધેય તો. ૨૪ ઇણે અનુક્રમે ગણહર રયણ. થાપ્યા વીરે અગ્યાર તો; તવ ઉપદેસે ભુવનગુરૂ. સંયમ શું વ્રત બાર તો. ૨૫. બિહુ ઉપવાસે પારણું એ. આપણપે વિરહંત તો; ગોયમ જગ સયલ, જયજયકાર કરંત તો. ૨૬.

વસ્તુ—ઇંદભુઇઅ, ઇંદભુઇઅ, ચડીઅ બહુમાને, હુંકારો કરી કંપતો, સમોસરણે પહોતો તુરંત. અહુસંસા સામી સવે, ચરમના

ફેડે ફુરંત, બોધીબીજ સંજ્ઞાય મને. ગોયમ ભવહ વિરત, દિખ્ખ લેઇ સિખ્ખા સહિઅ, મણુહર પય સંપત્ત. ૨૭.

ભાષા, ઢાળ ચોથી.

આજ હુઓ સુવિહાણુ, આજ પચેલીમાં પુણ્ય ભરો; દીઠા ગોયમ સામી, જો નિઅ નયણે અમિય સરો. ૨૮. (સિરિ ગોયમ ગણધાર, પંચસયાં મુનિ પરવરિય; ભુમિય કરય વિહાર, ભવિયણ જન પડીબોહ કરે સમવરણ મઝારી, જે જે સંશય ઉપજેએ; તે તે પર ઉપકાર, કારણે પુછે મુનિયવરો ૨૯ જિહાં જિહાં દીજે દીખ્ખ, તિહાં તિહાં કેવળ ઉપજેએ; આપ કન્હે અણહુંત, ગોયમ દીજે દાન ઇમ. ૩૦, ગુરૂ ઉપરિ ગુરૂ ભત્તિ. સામી ગોયમ ઉપનિય; એણી છળ કેવળનાણ, રાગજ રાખ રંગ ભરે. જો અષ્ટાપદ સેલ, વંદ ચડી ચઉવીસ જિણ; આતમલબ્ધિવસેણ, ચરમ સરીરી સોય મુનિ ૩૨. ઇય દેસણ નિસુણેવિ. ગોયમ ગણહર સંચલિય; તાપસ પન્નરસએણ, તો મુનિ દીઠા આવતો એ. ૩૩ તપસોસિય નિય અંગ, અમ્હ સગતિ નવી ઉપજે એ; કિમ ચડશે દઢ કાય ગજ જમ દીસે ગાજતો એ. ૩૪. ગિરૂએ એણે અભિમાન, તાપસ જો મને ચિંતવે એ; તો મુનિ ચડિઓ વેગ, આલંબવિ દિનકર કિરણ. ૩૫. કંચણમણિ નિપ્પન્ન દંડ કલસ ધજ વડ સહિઅ; પેખવિ પરમાનંદ, જીણહર ભરતેસર વહિઅ. ૩૬. નિય નિય કાય પ્રમાણ, ચઉદિસિ સંઠિઅ જિણઅ બિંબ; પણમવિ મન ઉલ્હાસ, ગોયમ ગણહર તિહાં વસીઅ. ૩૭, વઇર સામીનો જીવ, તીયંક જંભક દેવ તીહાં; પ્રતીબોધે પુંડરીક કંડરીક. અધ્યયન ભણી.

૩૮. વળતાં ગોયમ સામી, સવી તાપસ પ્રતીબોધ કરે: લેઈ આપણે સાથ, ચાલે જીમી જુથાધીપતી. ૩૯. ખીર ખાંડ ઘૃત આણ, અમિઅવુઠ અંગુઠ ઠવિ; ગોયમ એકણ પાત્ર કરાવે પારણા સવિ; ૪૦ પંચ છયાં શુભભાવિ, ઉજ્વળ ભરિયો ખિરમસિ; સાચા ગુરૂ સંયોગ, કવળ તે કેવળ રૂપ હુઆ ૪૧ પંચસમાં જિણનાહ સમવસરણે પ્રાકારત્રય; પેખવિ કેવળજ્ઞાણ ઉપન્નું ઉન્જોય કરે: ૪૨ જાણે જિહાવિધિયુપ ગાજંતિ ઘનમેઘજિમ: જિહાવાણી નિસુણિવ નાણી હુઆ પાંચસયે ૪૩.

વસ્તુ–ઇણે અનુક્રમે, ઇણે અનુક્રમે, નાણ સંપન્ન, પન્નરહસયપરિવરિય: હુરિઅ દુરિઅ, જિણનાહ વંદઈ: જાણેવિ જગગુરૂ વયણ, તીહનાણ અપ્પાણ નિંદઈ; ચરમ જિણેસર તવ ભણે. ગોયમ કરિસ મ ખેઉ; છેહિ જઈ આપણે સહી, હોસ્યુ તુલ્લા બેઉ ૪૪.

ભાષા (ઢાળ પાંચમી.)

સામીઓએ વીરજિણંદ, પુનિમચંદ જિય ઉલ્લાસિય; વિહરિઓએ ભરહવાસંમિ, વરસ બહોત્તર સંવસીય; ઠવતો એ કણયપઉમેસુ, પયકમળ સંઘહિ સહિય: આવીઓએ નયણાણંદ, નયર પાવાપૂરિ સુરમહિય. ૪૫. પેખીઓએ ગોયમશામી, દેવસમા પડીબોહ કએ: આપણોએ ત્રિશલાદેવીનંદન પહોતો પરમપએ; વળતાં એ. દેવ આકાસિ. પેખવિ જાણ્મો જિણસમે એ, તો; મુનિએ મને વિષવાદ, નાદભેદ જિમ ઉપનોએ, ૪૬ કુણ સમએ સામિય દેખ, આપ કન્હે હું ટાળિઓએ. જાણતો એ તિહુઅણનાહ, લોક વિવહાર ન પાલિઓ એ; અતિ ભલું એ કીધલું સામિ; જાણ્યું કેવળ માગશે એ,

ચિંતવ્યું એ બાળક જેમ, અહવા કેડે લાગશે એ. ૪૭. હું કિમ એ વિરજિણંદ ભગતે ભોળો ભોળવ્યો એ: આપણોએ અવિહડ નેહ; નાહ ન સંપે સાચવ્યો એ: સાચો એ એહ વિતરાગ; નેહ ન જેહને લલિઓ એ, તિણેસમે એ. ગોયમ ચિ૦ત: રાગ વિરાગે વાળિઓએ ૪૮. આવતું એ જે ઉલટ, રહેતું સાહીયું એ, કેવળું એ નાણુ ઉપન્ન ગોગમ સહેજે ઉપાઇયું એ; ત્રિભુવને એ જયજયકાર, કેવળિમહિ-મા સુર ટરે એ; ગણુથરૂ એ કરે વખાણુ; ભવિયણ ભવ જિમ નિસ્તરે એ. ૪૯.

વસ્તુ—પઢમ ગણુહર પઢમ ગણુહર વરિસ પચાસ ગિહવાસે સંવસિઅ; તીસ વરિસ સંજમ વિભુસિય, સિરિ કેવળ નાણુ, પુણ બાર વરસ તિહુઅણ. નમંસિઅ; રાજગૃહી નગરી ઠવ્યો. બાણુવય વરસાઉ: સામી ગોયમ ગુણનિલો; હોસ્યે શીવપુર ઠાઉ. ૫૦

ભાષા (ઢાળ છઠ્ઠી)

જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે, જિમ કુસુમહવને પરિમળ મહેકે, જિમ ચંદન સૌગંધનિધિ, જિમ ગંગાજળ લહેરે લહેકે, જિમ કણયાચળ તેજે ઝળકે, તિમ ગોયમ સૌભાગનિધિ. ૫૧. જિમ માનસસર નિવસે હંસા, જિમ સુરવરશિરે કણયવતંસા, જિમ મહુ-યર રાજીવ વને, જિમ રયણાયર રયણે વિલસે, જિમ અંબર તારાગણ વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણકેલિ વને. ૫૨. પુનિમ દિન (નિશિ) જિમ સસીહર સોહે, મુરતરૂ મહિમા જિમ જગ મોહે, પુરવદિસે જિમ સહસ કરો, પંચાનન જિમ ગિરિવર રાજે, નરવઇ ઘરે જિમ મયગલ ગાજે, તિમ જિનશાસન મુનિપવરો. ૫૩. જિમ

સુવતરૂવર સોહે સાખા, જિમ ઉત્તમ મુખે મધુરી ભાષા, જિમ વન કેતકી મહમહે એ, જિમ ભુમિપતિ ભુયબળ ચમકે, જિમ જિણ-મંદીર ઘંટા રણકે, ગોયમ લબ્ધે ગહગહે એ. ૫૪ ચિંતામણિ કરે ચડીયું આજ, સુરતરૂ સારે વંછિત કાજ. કામકુંભ સો વશ હુઓ એ કામગવી પુરે મન કામી, અષ્ટ મહા સિધ્ધિ આવે ધામી, સામી ગોયમ અણુસરૂ એ. ૫૫ પ્રણવાક્ષર પહેલો પભણિજે, માયા બીજ શ્રવણ નિસુ-ણીજે શ્રીમુખે (શ્રીમતિ) શોભા સંભવે એ; દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીજે, વિનયપહુ ઉવઝાય થુણીજે ઇણે મંત્રે ગોયમ નમો એ. ૫૬. પર પરવસતા કાંઈ કરીજે, દેશ દેશાન્તર કાંઇ ભમીજે, કવણ કાજે આયાસ કરો; પ્રહ ઉઠી ગોયમ સમરીજે, કાજ સવે તતખિણ તે સીઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ઘરે. ૫૭. ચઉદહસે (ચઉદસય) બારોત્તર વરિસે, (ગોયમ ગણધર કેવળ દિવસે) ખંભનયર પ્રભુ પાસ પસાયે, કીયો કવિત ઉપગાર પરો, અદિહી મંગળ એહ ભણીજે, પરસ મહોત્સવ પહિલો દિજે, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો. ૫૮.

ધન માતા જેણે ઉચરે ધરીયા, ધન પિતા જિણ કુળે અવતરિયા, ધન સહગુરૂ જિણે દીખિયા એ, વિનયવંત વિદ્યાભંડાર, જસુ ગુણ પુહવી ન લબ્ભે પાર, રિદ્ધ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો (વડ જિણ સાખા વિસ્તારો એ) ૫૯.

ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીજે, ચઉવિહ સંઘ રલિયાત કીજે, સયલ સંઘ આણંદ કરો; કુંકુમ ચદન છડા દેવરાવો, માણેક મોતીના ચોક પુરાવો, રયણ સિંહાસણ બેસણું એ, ૬૦ તિહાં બુસી ગુરૂ દેશના દેશે, ભવિક જીવનાં કાજ સરેસે, ઉદયવંત (વિજયભદ્ર) મુનિ

એમ ભણે એ; ગૌતમસ્વામી તણો એ રાસ, ભણતાં સુણતાં લીલવિલાસ, સાસય સુખ નિધિ સંપજે એ. ૬૧. એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મયગળ લચ્છી ઘર આવે, મન વંછિત આશા ફળે એ. ૬૨. * ઇતિ.

અર્થ—આ ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીએ (ગણીએ), ચતુર્વિધ સંઘને આનંદ ઉત્પન્ન કરાવીએ; સકળ સંઘ આનંદ પામો (હે ભવ્ય જીવો!) તમે કેશર ને ચંદનના જમીન ઉપર છટકાવ કરાવો (લેપ કરાવો), તેના પર રત્નજડિત સિંહાસન મંડાવો, તે સિંહાસનપર બેસીને ગૌતમસ્વામી (ગુરૂ) દેશના દેશે તે સાંભળવાથી અનેક ભવ્ય જીવોનાં કાર્ય સરશે. ઉદયવંત મુનિ× (આ રાસના કર્તા) એમ કહે છે કે—આ ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણતાંને સાંભળતાં પ્રાણી આ ભવમાં ભોગવિલાસ પામે અને પરભવે તેને શાશ્વત સુખનિધાન (મોક્ષ) સંપ્રાપ્ત થાય. આ રાસ જે ભણે ને ભણાવે તેના ઘરમાં શ્રેષ્ઠ હાથીઓની લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય અને તેની મનોવાંછિત આશા સર્વ ફળીભૂત થાય.

ઇતિ શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ
સંપૂર્ણ.

× કોઇ પ્રતિમાં **વિજયભદ્ર** આવું નામ છે પરંતુ તે નામ પણ એમનુંજ છે.

---

* છેલ્લી ગાથામાં ત્રણજ પદ છે, એટલે અરધી ગાથા છે. ત્રીજી ચોથી ઢાળની ગાથાઓની સંખ્યામાં ભેદ હોવાને લીધે જૈનપ્રબોધમાં કુલ ૪૯ ગાથાઓનો અંક છે.

जगत्पूज्य-शास्त्रविशारद-जैनाचार्य-श्रीविजयधर्मसूरि-
स्मरणाष्टकम्.

यन्नेत्रामृतवारिभिः परिभृतोऽयं भारतोभारतः
भूभागे स च भूरिभाग्ययशसा सर्वत्र वैराजते ।
यत्तेजोभिरमानितो दिनकरः संयाति खे वर्त्मनि
स सूरिर्विजयादिधर्मसहितो भूमण्डले वर्तते ॥ १ ॥

सच्चारित्र विभूषितः प्रतिदिनं ज्ञानेन सर्वोज्वलः
कीर्तिर्यस्य दिशासु वै विजयिनी वैराग्य रंगाङ्कितः ।
यः साहित्यप्रचारकैक मुकुटः ख्यातश्च यो भूतले
तं सूरिं विजयादिधर्मसहितं वंदे मुनिं सर्वदा ॥ २ ॥

शावः शम्भोर्नितान्तं त्रपितहृदयमाविश्वदीपस्यकान्त्या
शास्त्र स्वीयान्यदीयं पठितमतितरां निर्जितानंग भूपः
जैनाजैनात्मजेभ्यः प्रतिदिनमतुलं ज्ञानदानं च दत्ते
चारुख्यातो धरित्र्यां गुणगणसमुदे राजते मेरुतुल्यः ॥ ३ ॥

यद्विद्याकीर्तिवित्ते रमरजनवरा क्षोभयन्ति स्वलोके
हिंसाज्ञानान्धकेभ्यः भुवनतलगतो दीपवत् व्याप्त एषः
माधुर्य यस्यवाण्यां पुरूपमनसि यो वर्तते दीपतुल्यः
सूरिश्रीधर्मसूरिर्जयतु भुवितले कान्तिमान् दानराशिः॥४॥ युग्मम्

धर्मःसूरिशिरोमणिर्भुवितले धर्मयतीशंभजे
धर्मेणाजिनशासनं विजयते धर्माय तस्मै नमः ।
धर्माद्धर्मसुवत्सरः प्रचलितः धर्मस्य पुण्यं भृशम्
धर्मे तिष्ठति शान्तिकान्तिनिकरः श्रीधर्मजीयात्सदा ॥ ५ ॥

स्मितकारीप्रभां श्रुत्वा हृष्टोलसन्मानसः
देवा विनिर्गता-आशु शासनाभारवाहिनः ॥ ६ ॥

यन्नेत्रशीततां दृष्ट्वा प्राप्नुवनत्रपास्पदम् ।
मृगांकित मृगांकोऽपि नावाप्त तत्तुल्यताम् ॥ ७ ॥

यस्यास्तित्व प्रभावेण कुर्वन्ति च दिश स्मितम् ।
समुनिर्जगतिजयात् धर्मसूरिर्मुनीश्वरः ॥ ८ ॥

न्यायविशारद न्यायतीर्थ उपाध्यायजी महार

श्रीमंगलविजयजी कृतग्रंथो.

(१) धर्म दीपिका (व्याकरण)

(२) तत्त्वाख्यान (उत्तरार्ध)

(३) तत्त्वाख्यान (पूर्वार्द्ध)

(४) जन तत्त्व प्रदीप

(५) द्रव्य प्रदीप

(६) सप्त भंगी प्रदीप

(७) सम्यकत्व प्रदीप

(८) धर्म प्रदीप

(९) विजयधर्मसूरि अष्टप्रकारी पूजा

(१०) जैन साहित्यमें प्रदार्थकी व्यवस्था.

लखो:—**यशोविजयजी जैन ग्रंथमाला**

ठे. हेरीस रोड,

भावनगर.